

Chùa Siêu Lý

27-12-2025 (1)

Kalama tri ân đh Nguyễn Thị Ngọc Ánh ghi chép.

[12/01/2026 - 01:36 - anhlibrary]

Họ đến hỏi tôi vậy chứ cái nội dung của Phật pháp là cái gì? Và họ muốn được nghe một cái cách tiếp cận Phật pháp nôm na nhất, bình dân nhất không cần đến kiến thức chuyên môn thì tôi sẽ trả lời cho họ như thế này và cái nội dung đó nó không có cần thiết một cái khái niệm Phật học chuyên môn, cũng không có cần đến cái thuật ngữ Phật học chuyên dụng, đặc dụng, đặc thù, đặc hữu.

Chúng ta phải biết rằng toàn bộ đời sống của mình nó chỉ là một cái dòng chảy nhân quả thôi, đó là cái chuyện mà tôi muốn nói. Toàn bộ cái đời sống của mình nó là một cái dòng chảy nhân quả, và những ai đã có từng nghe tôi dạy học hoặc là thuyết pháp chắc còn nhớ câu công thức này. Đó là nhân quả nó có 2, đó là nhân quả báo ứng và nhân quả hiệu ứng, còn gọi là nhân quả phản ứng.

1/ Nhân quả báo ứng là sao? Đó là mình làm ác thì mình sẽ bị khổ trong đời sau kiếp khác, mình làm lành thì mình được an lạc trong đời sau kiếp khác, thì cái đó được gọi là nhân quả báo ứng.

2/ Nhân quả hiệu ứng là sao? Nó không có liên quan gì đến thiện ác hết.

Thí dụ, trưa nắng chang chang mà mình để cái đầu trần ra ngoài nắng thì mình bị cảm nắng, trời mưa mà không dùng áo mưa thì cứ đi lang thang ra ngoài đó thì bị trúng mưa, thức ăn mà mình không cẩn thận thì sẽ bị bệnh.

Thí dụ như Đức Phật vì lòng đại bi thì Ngài biết rằng dùng cái món ăn đó sẽ bị bệnh, nhưng mà vì lòng đại bi Ngài muốn tế độ cho thí chủ thì Ngài vẫn dùng. Chẳng hạn như bữa ăn cuối cùng trước khi Ngài viên tịch chẳng hạn.

Chư Phật nói riêng và các vị A La Hán nói chung, các Ngài không còn bị trói buộc, không còn bị quẩn quanh trong cái vòng nhân quả báo ứng, nhưng mà vẫn còn trong cái nhân quả hiệu ứng, hiểu không? mà tại sao chúng ta phải học 2 cái thứ này? Là bởi vì thông qua cái lớp học 2 ngày ở ngoài Vũng tàu thì tôi mới nhận ra một chuyện hết hồn đó là chúng sinh trong đời này đúng như trong Kinh Ngài dạy rằng có ba cái nhận thức về thế giới.

1/ Cái nhận thức một là cho rằng cái gì cũng là do nghiệp, mình đổ cho Nghiệp, đó là cái suy nghĩ rất là nguy hiểm là vì sao? Vì tôi hỏi thiệt bà con vậy chứ nếu bà con bị ung thư bà con nên tin là nghiệp rồi bà con để yên như vậy rồi chờ nghiệp đến rước đi hay là bà con trị liệu?

Rồi chuyện nữa là có người rủ bà con không có uống thuốc tây và uống thuốc nam, thuốc bắc mà đi dùng bùa chú thì bà con nghĩ có nên theo cái đó hay là nên trị liệu một cách khoa học? chính vì cái chỗ đó cho nên Đức Phật Ngài dạy rằng cho rằng mọi sự là Nghiệp rồi ngồi yên đó mà chờ cái nghiệp nó tới không xử lý vấn đề thì đây là một cái nhận thức rất là cực đoan.

2/ Chuyện thứ hai cho rằng mọi thứ là do một cái đấng chí tôn nào đó an bài, sắp xếp thì lại cũng là một cực đoan nữa, có nghĩa là thôi trời phạt thì mình phải chịu, trời kêu ai nấy dạ, có nghe cái đó không? và như vậy mình từ chối trị liệu đây cũng là một suy nghĩ rất là cực đoan, rất là không nên.

Và trong cái giây phút trọng bệnh, trong cái giây phút cận tử mà mình cứ trong chờ một cái đấng cao siêu, thiêng liêng nào đó đến rước mình thì cái chuyện này tôi e rằng có vấn đề là vì sao? Vì rõ ràng rằng là nếu mà cả đời mình không có tu học gì hết thì các vị tin là có cái đấng nào đó nó xuống rước mình đi hay không? và nếu một đời mình tu hành ngon lành thì không có cái đấng nào đến rước thì các vị có tin rằng mình có hy vọng mình về cõi lành không? Như vậy chót lại có nghĩa rằng là vẫn là vấn đề nằm ở mình, phải không ta?

3/ Còn một chuyện nữa, khoan nói đến chuyện mà mọi sự do một cái đấng thiêng liêng nào đó sắp đặt, chỉ riêng cái khoản mà câu nguyện đề cho các vị Long Thân Hộ Pháp, các vị Bồ Tát nào đó phù hộ cho mình các vị nghĩ coi một chuyện rất là tiểu học, rất là căn bản, mình nghĩ coi là hợp lý hay không khi mà cả hai đội bóng ra sân mà đội nào cũng làm dấu Thánh và xin Chúa phù hộ thì kết quả sẽ là đều phải không? sẽ là hòa phải không? có đúng không? một trận đấu ở Việt Nam của MiKe Tyson, họ cũng làm dấu Thánh và cái ông kia cũng làm dấu Thánh thì Chúa sẽ phù hộ ai. Đó là một chuyện.

Chuyện thứ hai, nếu mà mình một đời gian ác thì liệu Thần Thánh có phù hộ cho mình được hay không? bởi vì nếu mà một đời gian ác mà chỉ cần cầu nguyện mà Thần Thánh phù hộ được cho mình thì như vậy cái lý nhân quả nằm ở đâu? Có hiểu tôi nói không? một cái lý luận rất là đơn giản mình sẽ thấy là có ba cái nhận thức rất là cực đoan: một là cho rằng mọi sự là do nghiệp quá khứ mà rất nhiều người phật tử bị cái này, nghĩ rằng tin nghiệp là Chánh Kiến, NO.

Chúng ta biết rằng một cái niềm vui hay nỗi buồn, nghe kỹ cái này nè, một cái niềm vui hay nỗi buồn, một cái cảm giác dễ chịu hay khó chịu của thân xác. Một cảm giác buồn vui của nội Tâm, của Tâm hồn hoặc là một cái cảm giác dễ chịu, khó chịu của thân xác nó có tất cả 4 điều kiện các vị có biết không? nó có 4 điều kiện chứ không phải là một.

1/ Điều kiện đầu tiên đó là tiền nghiệp, tiền nghiệp quá khứ.

2/ Lý do thứ hai, đó là cái hoạt động tâm lý. Tôi hỏi các vị, các vị có tin hoạt động tâm lý ảnh hưởng sức khỏe mình không? có không ta? thí dụ như bây giờ mình cứ hờn giận, cứ ghen tuông, cứ sợ hãi thì mình rất dễ bị vấn đề bao tử và rất dễ bị mất ngủ và từ đó nó dẫn đến suy nhược thần kinh, có đúng không?

Cho nên cái điều kiện thứ nhất để mà mình sung sướng hay là nỗi khổ, khỏe mạnh hay là bệnh tật thì cái điều kiện đầu tiên đó là TIỀN NGHIỆP. Cái này không phủ nhận được, mình tin Phật, mình tin Nghiệp, nhưng mà cái điều kiện nghiệp lực nó chỉ là 1/4 thôi quý vị. 1/4 thôi, mà đa phần phật tử cứ nghĩ rằng mình đổ hết cho nghiệp đó là Chánh Kiến, NO. Mình đổ toàn bộ cho 1/4 thì nó rất là bậy, nha. Cái chuyện mà mình khỏe hay là đau, buồn hay là vui chỉ 1/4 trường hợp là do tiền nghiệp.

Cái trường hợp thứ hai là 1/4 trường hợp là do các hoạt động tâm lý, mình sống với cái tâm tình, cái cảm xúc, cái tâm trạng, cái tâm thái như thế nào đó, nó dẫn đến điều kiện là mình vui hay buồn, sướng hay khổ đó là phần tâm lý.

3/ Cái thứ ba là điều kiện tự nhiên. Thí dụ như là nóng, lạnh, ô nhiễm, như chiều nay tôi ở ngoài tỉnh về, tôi nhìn thấy bầu trời của Sài Gòn rất là đáng ngại, nó rất là lằng mằng, nếu mà mình không hiểu gì về nó. Nó mờ mờ, nó nhạt nhạt tha hồ làm thơ yêu màu tím, nhưng thật ra nó không phải, theo tôi được biết nó là ô nhiễm, nha.

Cho nên cái điều kiện thiên nhiên rất là quan trọng, rất là quan trọng nó là 1/4 cái lý do mà mình khỏe, đau, sướng hay khổ.

4/ Và 1/4 còn lại đó chính là cái điều kiện dưỡng sinh. Cái từ nhà Phật chuyên môn gọi là dưỡng tố. Nhưng mà tôi muốn dùng cái từ bây giờ là điều kiện dưỡng sinh. Cái gì mà mình đưa vào miệng của mình đó là những thức ăn, những thức uống và thuốc men, thì chính cái đó là 1/4, 1/4 của cái gọi là điều kiện cho mình sướng khổ, xong chưa?

Như vậy thì toàn bộ đời sống của mình là:

- 1/4 là do Tiền Nghiệp.
- 1/4 là do cái sinh hoạt tâm lý.
- 1/4 là do điều kiện thiên nhiên, điều kiện tự nhiên.
- Và chỉ 1/4 là do cái chế độ dinh dưỡng, chế độ vệ sinh.

Tôi muốn nói cái gì qua cái bài giảng này? Đó là, trước hết là tôi phải nói cái nền trước. Tôi xác định rằng toàn bộ cái dòng chảy của đời sống, dòng chảy của hiện hữu nó là một dòng chảy của nhân quả mà trong giáo lý A Tỳ Đàm Đức Phật dạy rất là rõ, cái cuộc đời của một con giun đất, miền nam kêu là con trùng, con trùng đất hay cuộc đời của một vị nguyên thủ quốc gia hay là một vị Đế Thích hay là một vị Phạm Thiên thì toàn bộ từ cái hiện hữu đó nó được tác động bởi bốn cái luật nhân quả:

1/ Cái luật một là NHÂN TẠO ra QUẢ. Có nghĩa là cái thiện ác quá khứ đôi khi là thiện ác hiện tại nó tạo ra những cái sướng, khổ, buồn, vui cho mình, thì trường hợp một ai cũng biết rồi. Tức là NHÂN tạo ra QUẢ.

2/Nhưng mà trường hợp hai là QUẢ Tác động QUẢ, có nghĩa là sao? Khi mình đón nhận cái quả báo này nó sẽ là điều kiện để mình nhận ra mình đón nhận vô vàng cái quả tương ứng.

Thí dụ như do tiền nghiệp tôi phải sanh làm một người đàn bà Việt Nam ở vùng sâu, vùng xa, đúng chưa? Cái việc mà tôi phải mang thân một người phụ nữ ở vùng sâu, phụ nữ Việt Nam ở vùng sâu, vùng xa. Đó là một cái Quả của quá khứ. Nhưng mà khi tôi nhận cái Quả này tôi lại có điều kiện để

nhận cái Quả khác tương ứng. Đó là tôi phải lấy một người chồng nát rượu, ít học, có hiểu không? một người chồng không có chí lớn phải không ta? Và từ đó nó kéo theo vô vàng vấn đề, thí dụ như là một cái địa phương mà người ta không biết gì về vệ sinh, về y tế, về giáo dục, về văn hóa, một cái địa phương mà người ta chỉ biết là đi làm bữa nào thì ăn bữa đó, làm sáng ăn trưa, làm trưa ăn chiều, chỉ vậy thôi và cuộc đời của tôi bị chìm sâu ở trong cái địa phương mà vùng sâu, vùng xa đó. Trường hợp này được gọi là Quả tác động Quả, hiểu không? trường hợp một là Nhân tạo ra Quả, cái chữ tạo ra phải để trước. Nhân tạo ra Quả trường hợp này ai cũng biết rồi.

Nhưng mà trường hợp thứ hai là Quả tác động Quả là khi mình lãnh cái quả này nó sẽ là điều kiện để mình nhận vô vàng những cái quả khác.

Thí dụ do một cái quả lành mình sanh ra làm một người đẹp thì mình sẽ dễ dàng được thiên hạ họ săn đón, họ chăm sóc, có phải không ta? Hiểu không? mới ra cái hồng nhan bạc triệu chứ nhưng mà nếu mình thấy mà do cái tiền nghiệp nào đó mà nó chảy ra cái hồng nhan bạc phận, thì thật ra nếu mà nhan sắc mình thương thường bậc trung, đời sống mình nó đơn giản lắm, mình chê thẳng Tèo, mình lấy thẳng Tí là xong. Chính vì mình đẹp quá cho nên nó mới có 100 thằng đại gia nó nối đuôi nhau và thường khi chọn lựa hay chọn sai, các vị có biết không? ai không tin lát nữa về móc nguyên chùm chìa khóa, 10 chìa, nhắm mắt tra ra thường là mình chọn sai không, có đúng không? thường là chọn sai. Bây giờ cái phản ứng tự nhiên rất là tâm lý của con người. Cho nên trường hợp đó được Quả tác động Quả.

3/ Trường hợp thứ ba là đặc biệt gọi là QUẢ Tác động NHÂN. Tức là khi mình đón nhận một cái Quả thiện ác nào đó thì trong cái hoàn cảnh đó, trong cái môi trường đó, trong cái điều kiện đó chúng ta sẽ dễ dàng làm thiện hay làm ác, có đúng không? có hiểu chỗ này không? cái này gọi là Quả tác động Nhân.

Thí dụ như mình giàu, mình cũng tránh được một số cái tật xấu có đúng không? có đúng vậy không? mình giàu, hoặc mình đẹp mình cũng tránh được một số tật xấu. Nhưng cái anh giàu, anh có điều kiện để làm một số chuyện bậy mà anh nghèo không làm được, có không? tôi biết có. Cả ngày gò lưng đập xích lô, buổi chiều muốn nhậu cũng hơi khó, buổi chiều muốn đi vũ trường cũng hơi khó, bao tiêu tam cũng hơi khó, bởi vì gạo đông từng lít mà tiêu tam nào mà nó chịu theo, cho nên là mình né được nhiều cái bàn thua thấy rõ.

Cho nên cái trường hợp đó gọi là Quả tác động Nhân và cũng do cái Quả lành ngày xưa mình tái sinh bằng cái tâm đầu thai như thế nào? Tâm đầu thai hợp trí hay không có trí. Chính vì vậy cho nên mình thấy Thái Tử Tất Đạt sanh ra trong một môi trường rất là đặc biệt. Đặc biệt đến mức mà 29 tuổi mà lần đầu tiên thấy một cái xác chết, 29 tuổi mà lần đầu tiên thấy một người bệnh, cái đó rất là đặc biệt chớ. Đặc biệt thứ hai nữa là do Ngài tu quá nhiều đời cho nên bây giờ Ngài mới sanh ra làm một ông hoàng. Cái thân phận một ông hoàng đó đúng là quả lành. Nhưng mà cũng do cái nghiệp lành đời xưa mà bây giờ Ngài sanh ra Ngài rất là tỉnh thức, Ngài không có mê lụy như mình, mình mà chỉ được 1% cái điều kiện của thái tử Tất Đạt là mình đã tu không nổi rồi. Tại vì tôi biết 29 tuổi là cái tuổi đẹp nhất của con người về sức khỏe và đầu óc, nhất là, cái giai đoạn đỉnh, mới có một đứa con trai đầu lòng và một người vợ phải nói là không thể tốt hơn. Vậy mà Ngài có cái gan Ngài bỏ Ngài đi. Tôi biết nhiều người hiểu lầm tưởng rằng thái tử Tất Đạt Ngài chán bà Da Du, NO, đó là chúng ta. Trong Kinh nói khi Ngài quyết định đi, Ngài làm một cái nghĩa cử rất là đẹp, nghĩa cử vàng, rất là lãng mạn. Ngài bước qua phòng của bà Da Du đang nằm với Ngài La Hầu La, Ngài nhìn lần cuối, thu hút cái hình ảnh của họ vào mắt và vào tim cộng với một lời nguyện: ta sẽ về khi tìm được đạo giải thoát và chúng ta sẽ share nhau cái thành quả đó, rất là đẹp, đẹp lắm chứ không phải như mình nghĩ. Đời này mình nghĩ chắc là ở Ngài tam cung lục viện hàng ngàn mỹ nhân tú lệ, có lẽ là Ngài đối với bà cũng nhạt nhòa, NO. Trong Kinh nói rất là nhiều kiếp Bồ Tát thương bà Da Du không phải là thương cái đẹp mà thương cái nét. Mà cái nét của bà Da Du thì trong Tam thiên Đại thiên vũ trụ chỉ có một thôi, và có một cái chuyện mà bà con không có ngờ là khi bà Da Du sắp niết bàn, bà mới hé ra cho chúng ta biết một chuyện trong Tam Thiên Đại Thiên thế giới này, ngoại trừ ra Thế Tôn không ai có ngoại hình đẹp như ta từng milimét vuông. Bà Visakha chỉ là thứ phẩm thôi, thứ phẩm mà bà Visakha bà đẹp rực rỡ chỉ là thứ phẩm, bà Da Du đẹp lắm, đẹp như chư thiên vậy. Đó là nhan sắc, còn nói về cái nét của nàng thì miễn bàn. Kinh nói khi mà Bồ Tát đi xuất gia 6 năm trời, cái căn phòng mà Bồ Tát ngày xưa ở, thì bà cứ dọn dẹp mỗi ngày, chỗ ngồi của Bồ Tát bà

vẫn lau dọn sạch sẽ như buổi nào, và đã chờ đợi suốt 7 năm trời, 6 năm khổ hạnh và 1 năm Bồ Tát thành đạo, thì cái chỗ ngồi đó, căn phòng đó, cái trường kỷ đó vẫn giữ nguyên như vậy và khi có người nói rằng Ngài đã đi xuất gia thì ở trong cung bà, bà cũng mặc áo nâu sòng chứ không phải phần son, lụa là như mình tưởng tượng, một người nữ tuyệt vời như vậy và Kinh nói rằng khi mà hàng nghìn mỹ nữ tú lệ đi ngang mặt Ngài đó, thì ai Ngài cũng tặng quà hết, tặng hết đến khi Da Du đi ngang mặt Ngài thì Ngài không còn nữa, Ngài tháo cái vòng ngọc Ngài đang đeo trên cổ, Ngài đưa. Ngài nói cái này xứng với nàng nhất. Một người đã ly dục như vậy suốt mấy A Tăng Kỳ vẫn còn chút xao động, như vậy bà cũng không phải vừa. Có nghĩa là khi Ngài đi xuất gia, không phải là Ngài không thương bà mà vì có một cái mục đích khác nó lớn hơn, có một cái tình yêu khác nó lớn hơn chứ không phải không thương, rất là thương.

Tôi trở lại 4 cái luật nhân quả. Luật một là Nhân tạo ra Quả. Cái luật hai đó là Quả tác động Quả. Và cái luật ba đó là Quả tác động Nhân. Tức là nhìn cái quả đó mình sẽ tạo ra rất là nhiều nhân ác và nhân xấu.

4/ Và cuối cùng là NHÂN tác động NHÂN, có nghĩa là sao? Nhiều đời làm ác, đời này sanh ra gặp tí điều kiện bèn ngựa quen đường cũ, đó là Nhân tác động Nhân. Nhiều đời làm chuyện thiện, đời này sanh ra gặp một tí gợi ý bèn quay lại đường cũ, hiểu không? đó gọi là Nhân tác động Nhân. Tôi nhắc lại, Nhân tạo ra Quả. Quả tác động Quả. Quả tác động Nhân. Và Nhân tác động Nhân. Bốn cái luật này quý vị biết mới hết hồn nè. Ở đây ai tự thấy mình bẩm sinh trí nhớ kém coi hãy nhớ 4 cái luật này chính là toàn bộ nội dung của giáo lý Duyên Khởi. Vô Minh duyên Hành vậy nếu mình thấy cái đầu mình nó khờ quá nhớ 4 cái luật này thôi. Chính bốn cái luật này nó làm nên cái dòng chảy luân hồi đó quý vị.

Nhưng mà bây giờ tôi giảng nghe Nhân Quả xong tôi nói cái tiếp là cái gì? Tôi nói một cái vấn đề khác đó là có những người trên cuộc đời này nè sanh trong Quả lành nhưng mà họ tạo toàn là Nhân xấu không, có không? nó đẹp, nó giàu, nó khôn, nó lấy ba cái đó đi làm toàn chuyện tầm bậy không, có không? có rất là nhiều người sanh ra trong cái quả lành nhưng mà làm toàn là nhân xấu không à, rồi ngược lại có người thì sanh ra trong cái quả xấu, nhưng mà họ làm nhân lành, cái này hiểu. Bởi vì trong Kinh nói chúng sanh có 4 hạng:

- 1/ Sinh ra đời ánh sáng mà hướng về bóng tối.
- 2/ Sinh ra trong bóng tối mà hướng về ánh sáng.
- 3/ Sinh ra ánh sáng và tiếp tục hướng về ánh sáng.
- 4/ Sinh ra trong bóng tối và hướng về bóng tối.

Sinh ra trong bóng tối mà hướng về ánh sáng. Có nghĩa là sinh ra trong một điều kiện không có gì là hấp dẫn nhưng mà cái lòng hướng về điều lành. Đó là sinh ra trong bóng tối mà hướng về ánh sáng. Cái loại thứ hai là Sinh ra trong ánh sáng mà hướng về bóng tối. Có nghĩa là sinh ra trong một điều kiện rất là OK, nhưng cái lòng hướng về cái điều bất thiện.

Và cái hạng thứ ba là sinh ra trong bóng tối và hướng về bóng tối, cái này dễ hiểu rồi tức là sanh ra trong một cái điều kiện rất là ngặt nghèo, khổ khó và cái lòng cũng chỉ nghĩ về cái điều xấu thôi. Cái thứ tư là tuyệt vời, đó là trường hợp của các vị hiền trí sanh ra trong ánh sáng và tiếp tục hướng về ánh sáng.

Thì ở đây cũng vậy có những người sinh ra trong cái quả xấu nhưng mà họ lại hướng về cái nhân tốt. Có người sinh ra trong cái nhân tốt mà lại hướng về cả đời làm toàn cái nhân xấu không.

- Hạng một là sanh ra trong quả xấu mà hướng về nhân tốt.
- Hạng hai sanh ra trong cái quả tốt mà hướng về cái nhân xấu.
- Hạng thứ ba là sanh ra trong cái quả tốt và hướng về tiếp tục tạo cái nhân tốt.
- Và thứ tư đó chính là sinh ra trong cái quả xấu và tiếp tục tạo cái nhân xấu.

Đó là những cái nguyên tắc nhân quả mà tôi e rằng rất là nhiều bà con ở đây cứ ngỡ là biết rồi, biết rồi, khổ lắm nói mãi.

Nhưng mà ở đây tôi muốn bà con ôn lại mấy cái luật này và còn một chuyện nữa tôi muốn nói cái gì? Đó là tôi muốn nhắc lại một phần nhỏ nội dung mà tôi đã dạy ở trong bài Vững tàu 2 ngày nay. Đó là chúng ta biết rằng trong Kinh Phật, trong từ điển của nhà Phật chúng ta không thể nào là một ốc đảo một mình là một.

Thứ hai là trên đời này không có gì là một. Nghe tôi nói nè, trong tự điển của Phật Pháp không có số 1. Trong tự điển Pali thì có. Trong tự điển giáo lý không có con số 1. Phân biệt được tự điển, từ điển giáo lý và từ điển từ ngữ không?

Thí dụ như các vị có thấy từ điển triết học có khác không ta? có thấy từ điển triết học chưa? từ điển triết học là cũng cái chữ đó nhưng mà định nghĩa khác, còn từ điển mà ngôn ngữ thì cũng cái chữ đó mà định nghĩa khác.

Thí dụ như chữ file, file document đối với tự điển chữ file là con cá thiêu. Nhưng đối với anh computer file là hồ sơ, hiểu không? rồi đối với anh computer thì attachment là cái gì? Là hồ sơ kèm, hiểu không? thì có một cái ông người Mỹ ông đi vô ông học thiền với vị thiền sư người Đại Hàn. Ông hỏi vậy chứ, thưa thầy con vào thiền viện sinh hoạt theo như mọi người, ăn ngày bữa rồi khuya dậy công phu, cái gì con làm cũng được hết mà con có được phép xài, biết dùng email không? thì ông thầy trả lời thế này, con dùng email được nhưng mà không được attachment, có hiểu chữ đó không ta? ở đây có ai hiểu chữ đó đưa tay dùm tôi. Đối với một cái người mà biết computer thì chữ attachment có nghĩa là đính kèm, nhưng trong trường hợp này là dính mắc, đó là dính mắc.

Thì ở đây trong tự điển Phật học cũng vậy. Trong tự điển tiếng Pali là có số 1. Nhưng trong tự điển Phật học thì không có số 1, là vì sao? Là bởi vì một lẽ rất là đơn giản, đó là không có cái gì ở đời này mà nó tồn tại một mình nó hết, hiểu không ta.

Thí dụ như mình nói trong văn phạm tiếng Anh, tiếng Pháp, tiếng Đức, tiếng Pali, tiếng Sankrish thì cái đồng hồ là số ít hay là số nhiều? là số ít, a watch là đồng hồ đeo tay, là số ít. Nhưng mà trong cái khái niệm của nhà Phật thì trên đời này không có cái gì mà là cái đồng hồ hết, nó là một cái sự tổng hòa, một sự kết hợp, một lượng, một sự lắp ráp, một sự ghép nối của vô số linh kiện có đúng không? mà phải không ta? Được gọi là một con người, một con người, one person, đó là ngôn ngữ thế gian. Nhưng mà trong ngôn ngữ nhà Phật thì không có cái gì là 1 con người hết, bởi vì khoa học cũng đồng ý với ta cái gì gọi là con người nó được về mặt thể lý, về mặt sinh học, nó được cấu tạo bởi vô số cái điều kiện, cái thành tố hóa chất đúng không? tôi nói đùa đó là 4 thành tố căn bản đó là chữ CHÔN, tức là:

C là carbon

H là hydrogen.

O là oxygen.

N là Nitrogen.

Cộng lại thành chữ CHÔN. Thì cái cơ thể mình tối thiểu cũng là một chữ CHÔN, và mình là 70% là nước, giống như địa cầu 3/4 là nước thì mình là 70% là nước. Cho nên là tại sao gọi đời là biển khổ? bởi vì đựng tới là nó chảy nước, nước mất, đựng tới là chảy nước là nước mất và bản thân mình thấy rằng không có gì là một. Tại sao tôi đánh một cái vòng nó hơi trừu tượng như vậy? bởi vì thế giới này không có gì là 1. Cho nên chúng ta không thể nào sống lẽ loi được. Chúng ta phải có một sự tương quan và chúng ta cần tính đến cái điểm đối tác, mà tương quan ở đây là gì? Tương quan với tinh thần và tương quan với vật chất, tương quan với chính mình. Nghe kỳ không? tương quan với chính mình là tương quan với thiên hạ.

Tương quan vật chất là sao? Tức là chúng ta cần đến thức ăn, nước uống, dưỡng khí, nắng gió, mưa sương để làm nên cái đời sống của mình. Rồi chưa hết, đó là bên ngoài của cái tương quan, bên trong là phải có một sự hợp tác chặt chẽ và nhịp nhàng giữa các bộ phận cơ thể, có đúng không? một ngày nào đó cái lá phổi mà nó buồn nó không làm việc thì hơi bị mệt. Cái gan nó không làm việc nữa thì hơi mệt.

Cho nên ngoài những cái tương quan bên ngoài thì chúng ta còn cần đến những tương quan bên sinh học nội tạng.

Rồi tương quan tâm lý là sao? Hồi nãy tôi nói rồi, chúng ta muốn khỏe hay là muốn đau thì yếu tố tâm lý, hoạt động tâm lý nó không thể nào một mình phủ nhận cái vai trò đặc biệt quan trọng của nó được rất là quan trọng. Tôi nói có nhanh lắm không? bởi vì tôi nói chậm tôi sẽ quên, nhảy số hơi nhanh. Đó là tương quan, tương quan mình, tương quan sinh học, tương quan tâm lý rồi cái gì nữa tương quan với các đối tác khách quan là sao? Chúng ta cần phải có mẹ, chúng ta cần phải có bố và tôi nói rất là nhiều lần và rất là nhiều lần có một sự kiện trọng đại nhất trong đời của chúng ta là gì? Đó là lúc lọt lòng mẹ, tại sao nó trọng đại? bởi vì lần đầu tiên trong cái cuộc đời tang thương đau

biển của chúng ta, chúng ta đã dám ly khai với mẹ, bằng cách là cắt cái cuống rún. Trước khi mà mình ra khỏi bụng mẹ là mẹ nuôi mình 100% đúng không? thông qua cái nhau phải không ta? Lúc bấy giờ mình vẫn sống mà sống một cách inactive là mẹ cho nhiều nhận nhiều. Nhưng khi mình ra đời mình phải active chứ, khi mà cắt cuống rún rồi thì sao? Từ đó về sau là tôi với bà bắt đầu có dấu hiệu xác định chủ quyền biển đảo, có nghĩa là sao? Tôi có thể nằm rồi bà có phải không ta? Nhưng mà còn lệ thuộc hơi bị nhiều tức là bà phải cho tôi, lo cho tôi cái vụ mà tôi đói nè, tôi lạnh nè, tôi ngứa nè, tôi bị nức là bà phải lo. Mà dần dần thời gian khi mà đứa bé nó biết bò, nó biết lật ngửa, nó biết ư ư a a và nó biết đi chập chững và cuối cùng nó biết chạy và bắt đầu nó biết tự nó ăn thì cái chuyện này cũng ít dần, có đúng không? nhưng mà nó còn có những mối tương quan với các đối tác có cần không? mẹ phải đối tác chứ, nhưng mà đối tác trong một cái quan hệ rất là chừng mực chứ không có tuyệt đối như ngày xưa nữa đúng không? và dần dần đứa bé nó lớn lên đến cái tuổi puberty là cái tuổi dậy thì.

Cho nên lúc bây giờ nó bắt đầu biết thương người dung, nó biết nhớ người dung, nó biết coi người dung quan trọng hơn mẹ. Là lúc đó bắt đầu thực sự nó là một quốc gia độc lập, có quốc kỳ và quốc ca đảng hoàng, không còn bị đô hộ bởi thực dân, đế quốc nữa. Mà bây giờ tôi muốn nói cái gì? Đời sống là mối tương quan và đứa bé nó là học sinh cấp ba, nó học sinh đại học, nó có nghề nghiệp rồi có thể nó có bằng bác sĩ, kỹ sư, nó có văn phòng, nó có phòng mạch v.v..thì lúc đó mình cứ ngỡ là nó không cần tới sự tương quan, có cần không? cần chứ, bác sĩ phải cần bệnh nhân và luật sư phải cần thân chủ chứ, các thầy tu trong núi cũng phải cần người ta cho cái gì vô trong bát của mình chứ mà tại sao tôi đi đánh một vòng xa như vậy? có một chuyện rất là quan trọng.

Đó là ngày xưa cái mối tương quan của chúng ta đối với thiên hạ là một cái home phone, có nghĩa là phải có cái dây cắm đúng không ta. Nhưng dần dần chúng ta thành smartphone, chúng ta không cần dây cắm mà chúng ta xài Wifi, có hiểu không? thậm chí bây giờ sạc pin không có cần dây, mình để nó lên tự nó sạc wireless đúng không ta? Tôi mong quý vị như vậy.

Buổi đầu các vị là những...khi mới biết đạo toàn là những người rất là sơ cơ, chúng ta đối với Tam Bảo, chúng ta là những đứa bé chưa cắt cuống rún phải không ta? Phải rán học giáo lý phải thực tập hành trì đến một lúc nào đó cắt cuống rún, xa chùa ít lâu vẫn tu được và dần dần chúng ta dứt sữa, chúng ta xa chư Tăng, xa chùa vẫn tu học được có hiểu không? và từ từ chúng ta trưởng thành. Xa chư Tăng vẫn sống được, vẫn tu học được thì lúc đó được gọi là chúng ta bây giờ đang là đã trưởng thành mà lại là wifi và wireless nữa, có hiểu không? rất là quan trọng. Nhưng mà tui thấy bà con theo học Đạo thì tôi thấy rất là mừng. Khi tôi giảng Đạo cho bà con tôi thấy cái ánh mắt bà con a ô tôi mừng lắm. Nhưng có điều tôi buồn, tôi buồn là sao? Là bởi vì những người này chưa có dứt sữa, còn đi nghe là chưa có dứt sữa. Tôi rất là muốn có một ngày tôi về bà con đến thăm, bà con chỉ hỏi một hai câu thôi bởi vì tui con có giáo lý rồi. Còn đảng này bà con ngồi cái kiểu như khát nước chờ trời mưa, ngồi cái kiểu này và trước mặt tôi là một đồng dây điện, một đồng dây điện. Như vậy là không khá, mình phải cắt, cắt dây rún, mình phải dứt sữa, hoặc mình phải rời cái nôi, vươn vai đứng dậy bằng cái đôi chân của mình và đi về hướng mặt trời, đây. Rồi sao nữa? bắt đầu biết thương người dung, thương người dung nghĩa là gì? Tôi không có xúi quý vị yêu thương vợ vẫn nha. Mà thương người dung đây có nghĩa là gì? thương được những người không có thuộc về máu mủ. Đây là một sự kiện rất lớn. Bởi vì chúng sinh có 5 cái cấp độ tình cảm:

1/ Cấp độ 1 là chỉ biết được có thân mình thôi, không có màng ai hết, có không? có loại người này không? chỉ biết mình thôi.

2/ Cái hạng thứ hai là nó biết quan tâm đến những người mà có ảnh hưởng đến cảm xúc và quyền lợi của nó, có không? quý vị thương được chồng, thương vợ, thương mẹ, thương cha. Chứ không thương được cái đối tượng khác.

3/ Mà đến cái thứ ba thì nó thương được cái kẻ mà người dung nước lã, tôi nghĩ trước mặt tôi đang là cái dạng thứ ba. Ví dụ như mình nghe nói bão lụt mình có thương không? mình đêm hôm mình đi ra đường mình gặp một bà cụ 80 mà cầm cọc vé số đi bán mình thương. Đó là đạt đến trình độ cấp độ 3. Biết quan tâm đến những người mà không có liên quan gì đến quyền lợi và tình cảm mình hết.

4/ Nhưng cái hạng thứ tư bắt đầu hơi chua. Thương được bạn của kẻ thù, thương được bạn của kẻ thù là sao? Là chúng ta có đồng ý lia bỏ những cái định kiến, biết định kiến không? định kiến rất là quan trọng, thương nhau thương cả đường đi, mà ghét nhau ghét cả tông chi họ hàng, tức là tôi ghét

cô áo vàng này thì tất cả ai mà liên quan tới cô tôi cũng ghét lây, cái đó có không? khi mình ghét mẹ thì phải ghét con, chỉ có một trường hợp đặc biệt là mình thương cái bà hàng xóm thì mình ghét ông chồng bà chỉ có trường hợp đó thôi. Cũng giống như người ta nói tất cả các giấc mơ chỉ có giấc mơ thấy đi tiêu là thành sự thật thôi.

Cho nên cái hạng thứ tư là nó thương được bạn của kẻ thù rất là khó. Tôi biết nhiều người trong đây vẫn đang tự nghĩ mình hạng thứ tư, tôi không chắc lắm đâu. Bởi vì bạn của kẻ thù khó thương lắm quý vị, thường thường nó hay ghét lây và nó thương lây lắm thì bằng chứng thí dụ như mình thấy mình tu thiền Pa Auk đi mình thấy ai mà ông Sư nào màu mắt ruốc thì mình mến, đúng không ta? Dân Pa Auk, thì gặp mấy bà tu nữ nào mà đen thui mình thích tại vì dân Pa Auk. Nhưng mà mình đi theo Sunmil thì mình cảm tình với Sunmil.

Và có một chuyện rất là đáng buồn, quý vị có biết không? lấy mắt mà nhìn Phật giáo Miến Điện rất là đoàn kết, đoàn kết hơn Phật giáo Thái Lan. Nhưng mà trong nội bộ các vị biết rằng chư Tăng Miến Điện có 9 cái trường phái không? 9 cái trường phái đó là gì? có một ít cái dị biệt trong hành trì, nhỏ nhỏ thôi, thí dụ như có trường phái bữa chiều không cho uống sữa, có trường phái buổi chiều không có cho uống trà. Bởi vì buổi sáng này thì cái lá trà người ta làm thức ăn cho nên uống trà giống như uống nước súp vậy đó. Có cái dòng thiền buổi chiều thì nó không cho uống trà nhưng mà nó cho ăn trứng chiên và rắc đường cát. Ăn bánh mì phạ, ăn cái trứng chiên không phạ. Rồi có một cái dòng đó đôi lúc là ăn trà bị kể là ăn chiều chỉ có trường phái thì nhai bóm bẻm nhỏ toẹt ngoài đường không sao hết. Nó lạ lắm, chút chút vậy thôi. Nhưng mà cái này là cái tôi ngại cho Phật giáo Miến Điện, thiền phái.

Thiền phái rất là đáng ngại, cái dòng Thiền U Panita không có cảm tình với dòng Pa Auk. Ở trong nội bộ mới biết cái đó, không thích, cái dòng Pa Auk thì không có cảm tình với dòng Mokog. Dòng Mokog thì không có cảm tình với dòng Mahasi. Dòng Mahasi không có cảm tình với dòng Sulun. Dòng Sulun thì không có cảm tình với dòng Taigu. Mà dòng Taigu không thích dòng Goenka. Hổng thích là không phải đấu tranh rồi xuống đường biểu ngữ không phải. Nhưng mà tại vì cái dòng thiền đó tôi không thích cho nên tôi nghe cái tên thôi, từ đó về là tôi không khoái vui lắm, dễ sợ như vậy mà trong một cái mái chùa thờ chung một cha lành mà dễ sợ như vậy.

Và tất cả những bi kịch dân gian nó đi ra từ một cái chuyện rất là đơn giản.